
ВІДМЕЖУВАННЯ КОНТРАБАНДИ ТОВАРІВ ВІД СУМІЖНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

DIFFERENTIATION OF GOODS SMUGGLING FROM RELATED CRIMINAL OFFENSES

Віталій Чумак¹

Національна академія внутрішніх справ (пл. Солом'янська, 1, м. Київ, 03035)

Vitalii Chumak

National Academy of Internal Affairs (1, Solomjanska Sq., Kyiv, Ukraine, 03035)

Отримано: 18.03.2026. Затверджено: 27.04.2026. Опубліковано: 29.04.2026

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто актуальні проблеми відмежування контрабанди товарів від суміжних кримінальних правопорушень у світлі останніх змін до кримінального законодавства України 2023 року. Проведено комплексний аналіз оновлених норм статей 201, 201-1, 201-3, 201-4 та 305 КК України, що регламентують кримінальну відповідальність за контрабанду окремих категорій предметів і товарів. Досліджено об'єктивні та суб'єктивні елементи складів кримінальних правопорушень. Визначено, що ключовими ознаками диференціації є: характер об'єкта кримінально-правової охорони (суспільна безпека, економічні інтереси держави, охорона природних ресурсів та здоров'я населення), специфіка предмета контрабанди (культурні цінності, зброя, лісоматеріали, підкацизні товари, інші товари цивільного обігу), а також масштаб протиправного переміщення (значний, великий або особливо великий розмір). Порівняльний аналіз об'єктивних та суб'єктивних сторін різних складів контрабанди засвідчує подібність способів вчинення та умисної форми вини, проте різниця в конструкції об'єкта та предмета визначає правову самостійність кожного складу. Встановлені критерії відмежування контрабанди дозволяють забезпечити узгодженість застосування кримінального закону, уникнути подвійної кваліфікації та сприяють ефективній охороні суспільних, державних та економічних інтересів України.

¹ здобувач вищої освіти; orcid 0009-0007-6398-5803; e-mail: chvvadvokat@gmail.com

Ключові слова: контрабанда; товари; підакцизні товари; лісоматеріали; наркотичні засоби; кримінально-правова охорона; об'єкт кримінального правопорушення; предмет кримінального правопорушення.

ABSTRACT

This article examines current issues regarding the distinction between smuggling of goods and related criminal offenses in light of the latest amendments to Ukraine's criminal legislation in 2023. A comprehensive analysis is conducted of the updated provisions of Articles 201, 201-1, 201-3, 201-4, and 305 of the Criminal Code of Ukraine, which regulate criminal liability for the smuggling of certain categories of items and goods. The objective and subjective elements of the elements of criminal offenses are examined. It has been determined that the key distinguishing features are: the nature of the object of criminal law protection (public safety, the state's economic interests, the protection of natural resources and public health), the specific nature of the contraband (cultural artifacts, weapons, timber, excise goods, other goods in civil circulation), as well as the scale of the unlawful movement (significant, large, or especially large scale). A comparative analysis of the objective and subjective aspects of various forms of smuggling reveals similarities in the methods of commission and the intentional form of guilt; however, the difference in the construction of the object and subject determines the legal independence of each form. The established criteria for distinguishing smuggling ensure the consistent application of criminal law, prevent double jeopardy, and contribute to the effective protection of Ukraine's social, state, and economic interests.

Key words: smuggling; goods; excise goods; timber; narcotics; criminal law protection; subject of a criminal offense; object of a criminal offense

I. ВСТУП

Актуальність дослідження проблеми відмежування контрабанди товарів від суміжних кримінальних правопорушень обумовлена як розвитком наукової думки у сфері кримінального права, так і динамічними змінами в законодавстві України. Особливої важливості вона набуває у контексті останніх законодавчих змін, зокрема Закону України від 9 грудня 2023 року № 3513-IX, який вніс значні корективи до Кримінального кодексу України (КК України), зокрема в положення статей 201, 201-1, 201-3, 201-4. Ці норми стосуються криміналізації контрабанди різних категорій товарів, що підкреслює необхідність комплексного наукового осмислення нововведень та уточнення критеріїв диференціації кримінальних правопорушень в сфері контрабандної діяльності.

Наукове значення проблеми полягає у виявленні чітких критеріїв відмежування контрабанди товарів від інших кримінальних порушень, що мають схожі елементи складу кримінального правопорушення. Такий аналіз дозволяє не лише систематизувати законодавство,

а й забезпечити узгодженість судової практики, уникнути подвійної кваліфікації, а також підвищити ефективність протидії незаконному переміщенню товарів через митний кордон України.

Особлива увага приділяється об'єкту та предмету кримінального правопорушення, які виступають ключовими критеріями відмежування складів контрабанди. В умовах розширення переліку охоронюваних законом об'єктів та підвищення суспільної небезпеки окремих категорій товарів, необхідно чітко розмежовувати контрабанду товарів, передбачену статтею 201-3 КК України, від інших різновидів контрабанди, зокрема, контрабанди культурних цінностей та зброї (ст. 201), контрабанди лісоматеріалів та цінних порід дерев (ст. 201-1), контрабанди підакцизних товарів (ст. 201-4), контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (ст. 305).

З урахуванням останніх змін до законодавства про кримінальну відповідальність, запроваджених Законом України від 09.12.2023 № 3513-IX, актуалізується потреба у їх комплексному науковому осмисленні. Зазначеним законом викладено у новій редакції та доповнено положення статей 201, 201-1, 201-3, 201-4 КК України, що стосуються криміналізації контрабанди окремих категорій товарів.

Питання, що становлять предмет цього дослідження, у певній мірі вже знаходили відображення в наукових працях фахівців у галузі кримінального права та кримінології. Зокрема, проблематика кримінальної відповідальності за переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю предметів і товарів, а також рекриміналізації та диференціації контрабанди, розглядалася у працях Д. Бабікова¹, Ю. Данилевської², Ю. Забуги³,

¹ Бабіков Д. В. (2023). Кримінальна відповідальність за незаконне переміщення предметів через митний кордон України: дис. ... д-ра філософії: спец. 081 / ДонДУВС. Кропивницький. 249 с.

² Назимко Є. С., Данилевська Ю. О., Пономарьова Т. І. (2023). Рекриміналізація товарної контрабанди в світлі законодавчих ініціатив. *Право та державне управління*. № 3. С. 285–290. URL: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.43>

³ Забуга Ю. Ю., Михайліченко Т. О. (2021). Окремі аспекти реанімації товарної контрабанди. *Сучасна доктрина кримінального права в правовій системі України: поняття, джерела, значення, проблеми формування*: матер. V Міжнар. наук.-практ. круг. столу. (Харків, 14 трав. 2021 р.). Харків: Право. С. 87–90.

Ю. Курилюка¹, С. Лихової², Т. Михайліченка³, Т. Ніколаєнко⁴, О. Дудорова⁵, Р. Мовчана⁶, Ю. Гродецького⁷, Д. Каменського⁸ та ін.

Зокрема, положення Закону № 3513-ІХ стали предметом активного наукового обговорення. Так, проблематика доцільності рекриміналізації товарної контрабанди та її співвіднесення з рівнем суспільної небезпеки предметів незаконного переміщення розглядалася у працях О. Омельчука, який зазначає, що «це рішення слід розглядати як частину ширшої стратегії України щодо наближення національного законодавства до стандартів Європейського Союзу та зміцнення інституційної спроможності держави боротися з економічною злочинністю»⁹. Водночас положення закону породили дискусії щодо нечіткості меж караності контрабанди товарів, невідповідності родових і безпосередніх об'єктів контрабанди спеціальних предметів та доцільності виділення контрабанди підакцизних товарів у самостійний склад кримінального правопорушення. Науковці звертають увагу на необ-

¹ Курилюк Ю. (2024). Контрабанда як негативний чинник економічної безпеки держави. *Migration & Law*. Vol. 4(6). С. 5–21. URL: <http://doi.org/10.32752/2786-5185-2025-4-6-5-21>

² Лихова С. (2025). Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації контрабанди. *Migration & Law*. Vol. 5(3). С. 24–36. URL: <http://doi.org/10.32752/2786-5185-2025-5-3-24-36>

³ Забуга Ю. Ю., Михайліченко Т. О. (2024). Контрабанда «по новому» або аналіз останніх законодавчих змін. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. Т. 2, № 81. С. 268–277. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.42>

⁴ Ніколаєнко Т. Б. (2024). Криміналізація контрабанди товарів. *Питання боротьби зі злочинністю*. Вип. 47. С. 96–105. URL: <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-47-96>

⁵ Дудоров О. О., Мовчан Р. О. (2024). Рекриміналізація товарної контрабанди і супутні законодавчі новели: критичний аналіз. *Вісник Асоціації кримінального права України*. № 1(21). С. 165–202. URL: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.21.302903>

⁶ Дудоров О., Мовчан Р. (2021). Про перспективи рекриміналізації контрабанди товарів (нотатки на полях президентського законопроекту). *Юридичний вісник України*. № 29, № 30.

⁷ Гродецький Ю.В. (2021). Перспективи криміналізації контрабанди товарів. *Вісник Асоціації кримінального права України*. № 15. С. 150–161. URL: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2021.15.237373>

⁸ Каменський Д. В. (2023). Контрабанда як протиправне посягання на засади ринкової моделі економіки в Україні: деякі актуальні питання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. № 2(77). С. 155–160. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.26>

⁹ Омельчук О. М. (2025). Криміналізація товарної контрабанди в Україні: правовий аналіз змін до кримінального законодавства та перспективи їх реалізації. *Державна митна політика України: відповідь на глобальні виклики та перспективи міжнародного співробітництва*: зб. матер. Міжнар. наук.-прак. конф. (Хмельницький, 10 черв. 2025 р.). Хмельницький: ХУУП ім. Л. Юзькова. С. 28–31.

хідність уніфікації складів контрабанди у межах однієї статті з диференціацією кримінальної відповідальності залежно від суспільної небезпеки переміщуваних предметів.

З огляду на це доцільним є здійснення комплексного аналізу положень кримінального законодавства з метою чіткого відмежування контрабанди товарів, передбаченої ст. 201-3 КК України, від суміжних кримінальних правопорушень, насамперед від інших різновидів контрабанди, встановлених статтями 201, 201-1, 201-4 та 305 КК України, які відрізняються передусім за предметом посягання.

Перш за все, доцільно здійснити відмежування контрабанди товарів, передбаченої ст. 201-3 КК України, від контрабанди культурних цінностей та зброї, визначеної ст. 201 КК України.

II. МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ

Метою дослідження є всебічне наукове осмислення кримінально-правових аспектів контрабанди товарів та визначення чітких критеріїв її відмежування від суміжних кримінальних правопорушень, передбачених КК України, з особливою увагою до змін, внесених Законом України від 9 грудня 2023 року № 3513-IX, які розширили перелік охоронюваних законом об'єктів і підвищили суспільну небезпеку окремих категорій товарів. Наукова значущість роботи обумовлена необхідністю забезпечення узгодженості судової практики, попередження подвійної кваліфікації та формування обґрунтованих критеріїв диференціації контрабанди товарів від контрабанди культурних цінностей, зброї, лісоматеріалів, підакцизних товарів та наркотичних засобів. Методологічна основа дослідження спирається на комплексне використання наукових підходів і методів. Зокрема, здійснено системний аналіз нормативно-правових актів, що регламентують переміщення товарів через митний кордон. Застосовано порівняльно-правовий метод, що дозволив виділити спільні та відмінні риси елементів складу контрабанди товарів і суміжних кримінальних правопорушень. Використання системного підходу забезпечило комплексне вивчення контрабанди як соціально-правового явища, що взаємодіє з іншими складовими митно-економічної системи. Логічні дедуктивні та індуктивні аналізи дозволили обґрунтовано вивести критерії відмежування контрабанди товарів на основі дослідження категорій предметів кримінально-правової охорони, об'єктів і суб'єктів

правопорушення, а комплексне порівняння об'єкта та суб'єкта, об'єктивної та суб'єктивної сторін сприяло визначенню специфічних ознак кожного виду контрабанди. Поєднання зазначених методологічних підходів забезпечує наукову обґрунтованість висновків, систематизацію правових норм та формування чітких і практично застосовних критеріїв відмежування контрабанди товарів від інших кримінальних правопорушень.

III. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Відповідно до диспозиції ст. 201 КК України, кримінально караним є переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

Так, наприклад, *«ОСОБА_1, діючи умисно, усвідомлюючи протиправний характер своїх дій та не маючи передбаченого законом дозволу на переміщення спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації через митний кордон України, у червні 2025 року на території м. Перемишль Республіки Польща придбав дев'ять відеозаписуючих пристроїв, виконаних у вигляді зовнішніх акумуляторів (Power Bank), що відносяться до спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. Реалізуючи свій злочинний умисел, він приховавав зазначені засоби від митного контролю, помістивши їх на дно картонної коробки та замаскувавши солодоцями, чим утруднив їх виявлення під час проходження митних формальностей.*

Надалі, прямуючи 03.06.2025 року з Республіки Польща в Україну через пункт пропуску «Шегині» митного поста «Мостиська» Львівської митниці, під час митного контролю ОСОБА_1 повідомив про відсутність заборонених до переміщення предметів та зазначив це у митній декларації, однак під час огляду його речей працівниками правоохоронних органів було виявлено та вилучено приховані спеціальні технічні засоби. Таким чином, ОСОБА_1 виконав усі дії, які вважав необхідними для незаконного переміщення через митний кордон України спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації з приховуванням від митного контролю, проте довести свій злочинний намір до

кінця не зміг з причин, що не залежали від його волі. Своїми умисними діями ОСОБА_1 вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 201 КК України — контрабанда спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, тобто їх переміщення через митний кордон України з приховуванням від митного контролю»¹.

Відмежування контрабанди товарів від контрабанди культурних цінностей та зброї доцільно здійснювати з урахуванням елементів складу кримінального правопорушення.

Передусім відмінності простежуються в об'єкті кримінального правопорушення. Об'єктом контрабанди, передбаченої статтею 201 КК України, є суспільні відносини у сфері забезпечення встановленого порядку переміщення через митний кордон України предметів, обіг яких пов'язаний із підвищеною небезпекою або має особливу культурну, суспільну чи державну цінність. Йдеться, зокрема, про культурні цінності, зброю, боєприпаси, вибухові, радіоактивні, отруйні та сильнодіючі речовини, а також спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації. Водночас об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого статтею 201-3 КК України, є суспільні відносини у сфері забезпечення встановленого державою порядку переміщення товарів через митний кордон України, а також економічні інтереси держави у сфері митного регулювання та протидії незаконному товарообігу. Таким чином, якщо у статті 201 КК України пріоритетним є захист суспільної та державної безпеки, а також культурної спадщини, то у статті 201-3 КК України — охорона економічних інтересів держави та належного функціонування митної системи.

Важливим критерієм відмежування зазначених складів кримінальних правопорушень є предмет посягання. У статті 201 КК України предмет кримінального правопорушення має спеціально визначений характер і охоплює чітко визначений перелік об'єктів матеріального світу, а саме культурні цінності, отруйні, сильнодіючі, вибухові речовини, радіоактивні матеріали, зброя або боєприпаси (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), частини вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації. Натомість предметом кримінального

¹ Вирок Мостиського районного суду Львівської області від 17.12.2025 у справі № 448/1957/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132647194>

правопорушення, передбаченого статтею 201-3 КК України є товари як широка категорія предметів матеріального світу, за винятком підакцизних товарів та електричної енергії. При цьому обов'язковою ознакою складу кримінального правопорушення виступає значний або великий розмір вартості предметів контрабанди товарів, що прямо передбачено приміткою до статті 201-3 КК України. Отже, на відміну від статті 201 КК України, де визначальним є саме характер предмета, у статті 201-3 КК України ключове значення має не належність предмета до категорії товарів, а й його вартісний критерій.

Порівняння об'єктивної сторони зазначених складів кримінальних правопорушень свідчить про їх значну подібність. В обох випадках суспільно небезпечне діяння полягає у переміщенні предметів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Законодавець однаково визначає зміст цих способів вчинення контрабанди, що закріплено у примітках до відповідних статей КК України. Водночас між ними існує істотна відмінність у конструкції об'єктивної сторони. Якщо для складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 201 КК України, кримінальна відповідальність настає незалежно від вартості предметів контрабанди, оскільки вирішальним є сам факт незаконного переміщення спеціально визначених предметів, то для складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 201-3 КК України, обов'язковою ознакою є досягнення встановленого законом порогу вартості предметів контрабанди, що утворює значний або великий розмір.

Щодо суб'єкта кримінального правопорушення, то в обох випадках ним є загальний суб'єкт — фізична осудна особа, яка досягла встановленого кримінальним законом віку кримінальної відповідальності, тобто шістнадцяти років. Разом із тим кваліфіковані склади обох статей передбачають можливість вчинення таких діянь спеціальним суб'єктом, зокрема службовою особою, яка використовує своє службове становище для переміщення предметів контрабанди через митний кордон України.

Суб'єктивна сторона обох кримінальних правопорушень характеризується умисною формою вини. Особа усвідомлює суспільно небезпечний характер незаконного переміщення предметів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, передбачає можливість або неминучість настання

суспільно небезпечних наслідків і бажає їх настання. З огляду на специфіку способу вчинення контрабанди такі діяння можуть бути вчинені лише з прямим умислом.

Отже, основними критеріями відмежування контрабанди культурних цінностей та зброї, передбаченої статтею 201 КК України, від контрабанди товарів, встановленої статтею 201-3 КК України, є характер об'єкта кримінально-правової охорони, специфіка предмета кримінального правопорушення, а також наявність у складі кримінального правопорушення, передбаченого статтею 201-3 КК України, обов'язкової ознаки значного або великого розміру вартості предметів контрабанди. При цьому об'єктивна та суб'єктивна сторони, а також ознаки суб'єкта кримінального правопорушення в обох випадках мають переважно спільні риси, що зумовлено єдиною природою контрабанди як кримінально караного порушення встановленого порядку переміщення предметів через митний кордон України.

Важливою для правильного застосування кримінального закону є також необхідність відмежування контрабанди товарів від контрабанди лісоматеріалів та цінних порід дерев, передбаченої статтею 201-1 КК України. Відповідно до диспозиції зазначеної норми, кримінально караним визнається контрабанда, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України.

Так, наприклад, *«ОСОБА_1, будучи засновником та фактичним керівником господарської діяльності ТОВ «АЛБЕРО А», умисно, з корисливих мотивів, усвідомлюючи встановлений законодавством порядок експорту лісоматеріалів та обов'язковість наявності сертифіката про їх походження, передбаченого Законом України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» та підзаконними нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України, вирішив здійснити переміщення через митний кордон України лісоматеріалів незаконного походження з приховуванням від митного контролю.*

Реалізуючи свій злочинний умисел, ОСОБА_1, достовірно знаючи про відсутність документів, що підтверджують законне походження

наявної у нього партії лісопродукції, та усвідомлюючи неможливість отримання сертифіката у законний спосіб, використав документи, що стосувалися іншої партії лісоматеріалів, а також вніс до окремих первинних документів завідомо неправдиві відомості щодо походження, кількості та номенклатури товару. Надалі, використовуючи електронний цифровий підпис директора підприємства, яка не була обізнана про його протиправні наміри, він сформував та подав через Єдину екологічну платформу «ЕкоСистема» заяву на отримання сертифіката про походження лісоматеріалів, додавши до неї документи з недостовірними даними, на підставі яких уповноваженим органом було видано сертифікат, що надавав право на експорт відповідної партії продукції.

Продовжуючи реалізацію злочинного умислу, ОСОБА_1 забезпечив завантаження лісоматеріалів у транспортний засіб та подав до митного поста «Олевськ» Житомирської митниці електронну митну декларацію разом із товаросупровідними документами, що містили недостовірні відомості, з метою переміщення через митний кордон України до Республіки Литва лісоматеріалів загальним обсягом 31,689 м³. Усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачаючи їх наслідки та бажаючи їх настання, він намагався приховати незаконне походження товару та обійти встановлені обмеження на експорт деревини.

Однак довести злочин до кінця ОСОБА_1 не зміг з причин, що не залежали від його волі, оскільки під час проведення митного контролю посадовими особами митного поста було здійснено повний огляд вантажу, за результатами якого встановлено невідповідність фактичних характеристик та кількості лісоматеріалів даним, зазначеним у поданих документах, що свідчило про незаконне походження продукції та використання документів із недостовірними відомостями.

Таким чином, ОСОБА_1 виконав усі дії, які вважав необхідними для доведення свого злочинного умислу до кінця, спрямованого на переміщення через митний кордон України з приховуванням від митного контролю незаконно заготовлених лісоматеріалів, однак кримінальне правопорушення не було завершено з причин, що не залежали від його волі. Своїми умисними діями ОСОБА_1 вчинив закінчений замах на кон-

трабанду лісоматеріалів, тобто кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 201-1 КК України»¹.

Передусім відмінності між зазначеними складами простежуються у безпосередньому об'єкті кримінально-правової охорони. Об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого статтею 201-1 КК України, є суспільні відносини у сфері забезпечення встановленого порядку переміщення через митний кордон України лісоматеріалів та інших видів деревини, а також відносини щодо охорони, раціонального використання і збереження лісових ресурсів держави. Таким чином, зазначена кримінально-правова норма спрямована не лише на забезпечення належного функціонування митної системи, а й на охорону природних ресурсів та екологічних інтересів держави. Водночас об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого статтею 201-3 КК України, є суспільні відносини у сфері забезпечення встановленого порядку переміщення товарів через митний кордон України, а також економічні інтереси держави, пов'язані з належним функціонуванням митного контролю та запобіганням незаконному товарообігу. Отже, якщо у статті 201-1 КК України поряд із митними відносинами охороняються також екологічні інтереси держави, то у статті 201-3 КК України основний акцент зроблено на захисті економічної безпеки та належного порядку здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Істотним критерієм відмежування є предмет кримінального правопорушення. Предметом контрабанди лісоматеріалів та цінних порід дерев виступають чітко визначені законодавцем об'єкти матеріального світу, а саме лісоматеріали або пиломатеріали цінних та рідкісних порід дерев, лісоматеріали необроблені, а також інші лісоматеріали, вивезення яких за межі митної території України заборонено законодавством. При цьому поняття цінних та рідкісних порід дерев визначається спеціальним законодавством у сфері державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів. У примітці до статті 201-1 КК України зроблено відсилання до статті 1 Закону України «Про особливості державної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реаліза-

¹ Вирок Приморського районного суду м. Одеси від 20.01.2026 у справі № 522/9450/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133526898>

цією та експортом лісоматеріалів». Доречно зазначити, що всі статті про контрабанду мають бланкетні диспозиції, однак лише стаття 201-1 КК конкретизує предмет через інше галузеве законодавство¹. Така деталізація полегшує тлумачення, проте залишається складною у випадку категорії «інші лісоматеріали, заборонені до вивозу за межі території України», що може охоплювати будь-які лісоматеріали та пиломатеріали без сертифіката або сумнівного походження². Натомість предметом кримінального правопорушення, передбаченого статтею 201-3 КК України, є товари як узагальнена категорія матеріальних об'єктів, що перебувають у цивільному обороті, за винятком підакцизних товарів та електричної енергії.

Порівняльний аналіз об'єктивної сторони свідчить, що в обох випадках суспільно небезпечне діяння полягає у переміщенні предметів через митний кордон України поза митним контролем або з приходом від митного контролю. Отже, спосіб вчинення кримінального правопорушення є однаковим, що зумовлено спільною правовою природою контрабанди як посягання на встановлений порядок переміщення предметів через митний кордон держави. Разом із тим відмінності проявляються у конструкції об'єктивної сторони та ознаках, що характеризують масштаб протиправної діяльності. Так, у статті 201-1 КК України законодавець передбачає відповідальність за незаконне переміщення відповідних лісоматеріалів незалежно від їх вартості, тоді як кваліфікуючі ознаки складу пов'язані, зокрема, з великим або особливо великим розміром переміщуваних лісоматеріалів. Натомість у статті 201-3 КК України обов'язковою конструктивною ознакою основного складу кримінального правопорушення є значний розмір вартості товарів, а для кваліфікованого складу — великий розмір.

Щодо суб'єкта кримінального правопорушення, то в обох випадках ним є загальний суб'єкт — фізична осудна особа, яка досягла віку кримінальної відповідальності, встановленого кримінальним законом, тобто шістнадцяти років.

¹ Бабіков Д. В. (2023). Кримінальна відповідальність за незаконне переміщення предметів через митний кордон України: дис. ... д-ра філософії: спец. 081 / ДонДУВС. Кропивницький. 249 с.

² Дудоров О.О., Мовчан Р.О. (2021). Кримінально-правова заборона щодо контрабанди деревини: сучасний стан і перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2. С. 142–148. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-2/34>

Суб'єктивна сторона контрабанди як кримінального правопорушення в обох випадках характеризується умисною формою вини.

Отже, основними критеріями відмежування контрабанди лісоматеріалів та цінних порід дерев від контрабанди товарів є характер безпосереднього об'єкта кримінально-правової охорони, специфіка предмета кримінального правопорушення, а також особливості конструкції об'єктивної сторони. Водночас суб'єкт і суб'єктивна сторона зазначених складів кримінальних правопорушень мають переважно однакові ознаки, що зумовлено спільною правовою природою контрабанди як посягання на встановлений порядок переміщення предметів через митний кордон України.

Для належного застосування кримінального закону слід також чітко відмежовувати контрабанду товарів від контрабанди підакцизних товарів, передбаченої статтею 201-4 КК України. Відповідно до диспозиції цієї статті, кримінально караним визнається переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю підакцизних товарів (крім електричної енергії), вчинена у значному розмірі.

Так, наприклад, *«ОСОБА_1, перебуваючи на території Румунія, діючи умисно та з корисливих мотивів, отримав 30 (тридцять) скляних пляшок вина країни виробника Франція, ємністю 750 мл кожна, без марок акцизного податку, які відповідно до вимог Податкового кодексу України належать до підакцизних товарів. З метою подальшого незаконного переміщення через митний кордон України він помістив зазначені пляшки у картонні упаковки та приховав їх у салоні автомобіля, розмістивши за другим рядом пасажирських сидінь серед особистих речей.*

Продовжуючи реалізацію свого злочинного наміру, 26 травня 2025 р., керуючи зазначеним транспортним засобом, прибув у зону митного контролю пункту пропуску «Дяківці-Раковець» митного поста «Дяківці» Чернівецька митниці Державної митної служби України. Усвідомлюючи обов'язок письмового декларування товарів, що підлягають оподаткуванню митними платежами, та бажаючи приховати від митного контролю незаконно ввезені підакцизні товари, він умисно заповнив митну декларацію, в якій неправдиво зазначив про відсутність товарів, що підлягають обов'язковому письмовому декларуванню.

Однак під час проведення повного митного огляду автомобіля працівниками митниці у салоні транспортного засобу, за другим рядом

пасажирських сидінь серед особистих речей, було виявлено приховані від митного контролю 30 скляних пляшок вина виробництва Франції без марок акцизного податку, загальною вартістю 1 591 551,94 грн.

Таким чином, ОСОБА_1, діючи умисно, з метою переміщення через митний кордон України з приховуванням від митного контролю підакцизних товарів у значному розмірі, вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 204-1 КК України — контрабанду підакцизних товарів»¹.

Отже, об'єктом кримінальної охорони контрабанди підакцизних товарів виступають суспільні відносини у сфері державного контролю за обігом підакцизних товарів та економічні інтереси держави, пов'язані з формуванням доходів бюджету через акцизне оподаткування. У випадку статті 201-3 КК України об'єктом є суспільні відносини щодо забезпечення порядку переміщення через митний кордон України товарів, що перебувають у цивільному обігу, а також державні економічні інтереси у сфері митного регулювання. Основна різниця полягає у спеціалізації об'єкта: положення статті 201-4 КК України спрямовані на захист правовідносин щодо підакцизних товарів, тоді як у статті 201-3 КК України — щодо широкого кола товарів цивільного обігу.

Предметом кримінального правопорушення, передбаченого статтею 201-4 КК України є підакцизні товари (крім електричної енергії), тоді як предметом кримінального правопорушення, передбаченого статтею 201-3 КК України виступають інші товари, що переміщуються через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від нього. Значення має також масштаб переміщення: у статті 201-4 КК України значний та великий розмір визначається як вартість товарів, що у 750 та 1500 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян відповідно, тоді як у статті 201-3 КК України — як у 5000 та 10000 і більше разів. Таким чином, порогові значення вартості предметів контрабанди виступають ключовим критерієм відмежування складів.

Об'єктивна сторона обох складів характеризується суспільно небезпечним діянням у формі переміщення предметів через митний кор-

¹ Вирок Герцаївського районного суду Чернівецької області від 26.01.2026 у справі № 714/1550/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133593609>

дон поза митним контролем або з приховуванням від нього, наявністю суспільно небезпечного наслідку та причинно-наслідкового зв'язку між діями і наслідком.

Суб'єктом обох складів виступає фізична осудна особа, здатна усвідомлювати свої дії і керувати ними, яка досягла віку кримінальної відповідальності. Для кваліфікованих складів передбачено спеціального суб'єкта — службову особу.

Суб'єктивна сторона характеризується прямим умислом: особа усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діяння, передбачає настання суспільно небезпечних наслідків і бажає їх настання.

Таким чином, ключовим критерієм відмежування контрабанди підакцизних товарів від контрабанди товарів є характер предмета та законодавчо встановлені порогові значення вартості предметів контрабанди, тоді як інші елементи складу кримінального правопорушення є спільними для обох видів контрабанди.

Завершальним складом кримінального правопорушення, який необхідно відмежувати від контрабанди товарів, є контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів, а також фальсифікованих лікарських засобів, передбачена статтею 305 КК України. Відповідно до диспозиції цієї статті, кримінально караним визнається контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю.

Так, наприклад, *«ОСОБА_1, 18.11.2025, перебуваючи неподалік свого постійного місця, усвідомлюючи суспільно небезпечний характер своїх дій та передбачаючи їх наслідки, незаконно придбав, шляхом привласнення знайденого, психотропну речовину — амфетамін загальною масою 0,4269 г, яку помістив до наплічної сумочки та залишив собі для особистого вживання.*

Надалі, продовжуючи умисні дії, 19.11.2025, незаконно зберігаючи зазначену психотропну речовину в наплічній сумочці, перемістив її до транспортного засобу марки «DAF», яку протягом 19–25 листопада 2025 року незаконно перевозив за маршрутом: м. Умань, Черкаська область — м. Первомайськ, Миколаївська область — м. Умань, Черкаська область — м. Рівне, Рівненська область — митний пост

«Ягодин» Волинської митниці (с. Старовойтове, Ковельський район, Волинська область).

25.11.2025, о 00:50 год., у якості водія вантажного транспортного засобу марки «DAF», слідуючи до Республіки Польща смугою руху «червоний коридор» митного поста «Ягодин», Волинська митниця, намагався незаконно перемістити через митний кордон України психотропну речовину — амфетамін, загальною масою 0,4269 г, приховавши її у згорнутому фользі у прозорому полімерному zip-пакеті серед особистих речей у наплічній сумочці.

Однак злочин не був закінчений з причин, що не залежали від волі обвинуваченого, оскільки психотропна речовина була виявлена працівниками Волинської митниці та вилучена слідчим УСБУ у Волинській області.

Таким чином, ОСОБА_1 вчинив кримінальні правопорушення, передбачені: ч. 1 ст. 309 КК України — незаконне придбання та зберігання психотропної речовини без мети збуту та ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 305 КК України — закінчений замах на контрабанду психотропної речовини через митний кордон України з приховуванням від митного контролю»¹.

Відмежування контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів та фальсифікованих лікарських засобів, передбаченої статтею 305 КК України, від контрабанди товарів, також слід здійснювати через комплексний аналіз складу кримінального правопорушення.

Об'єктом кримінальної охорони кримінального правопорушення, передбаченого статтею 305 КК України є суспільні відносини, спрямовані на охорону здоров'я населення, державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та їх прекурсорів, а також правових інтересів держави у сфері безпечного обігу лікарських засобів. У випадку статті 201-3 КК України об'єктом є суспільні відносини у сфері митного контролю та обігу товарів у цивільному секторі економіки, що забезпечують економічні інтереси держави через дотримання порядку переміщення товарів через митний кордон. Основна відмінність об'єктів полягає у специфічності охоронюваних суспільних відносин: у статті 305 КК України акцент на захист

¹ Вирок Любомльського районного суду Волинської області від 10.03.2026 у справі № 163/327/26. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134701509>

здоров'я населення та безпеки обігу психоактивних речовин, у статті 201-3 КК України — на економічну та митну дисципліну.

Предметом кримінального правопорушення, передбаченого статтею 305 КК України є наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби, у той час як предметом статті 201-3 КК України виступають інші товари, що переміщуються через митний кордон поза митним контролем. Значення має також масштаб переміщення: великі та особливо великі розміри контрабанди наркотичних засобів визначаються відповідними державними органами, тоді як для контрабанди товарів законодавчо встановлено порогові значення вартості предметів у 5000 та 10000 і більше разів від неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Об'єктивна сторона обох складів характеризується переміщенням предметів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від нього, наявністю суспільно небезпечного наслідку та причинно-наслідкового зв'язку між діянням і наслідком. При порівнянні диспозицій обох правових норм видно, що їх об'єктивні сторони є майже ідентичними. Виокремлення контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів у самостійний склад кримінального правопорушення (ст. 70-1 КК України 1960 р.) відбулося з прийняттям Закону України від 15.02.1995 № 60/95-ВР «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» (пізніше назва цього Закону була уточнена).

Суб'єктом обох складів є фізична осудна особа, яка досягла віку кримінальної відповідальності та здатна усвідомлювати свої дії і керувати ними. Суб'єктивна сторона характеризується прямим умислом.

Отже, ключовим критерієм відмежування контрабанди наркотичних засобів від контрабанди товарів є характер предмета контрабанди та об'єкт охорони, а також законодавчо встановлені критерії масштабності контрабанди (великі та особливо великі розміри у статті 305 КК України; значний та великий розмір у статті 201-3 КК України). Інші елементи складу є спільними для обох видів контрабанди.

IV. ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє констатувати, що контрабанда товарів, передбачена статтею 201-3 КК України, становить окремий самостійний склад кримінального правопорушення, який відмежову-

ється від інших видів контрабанди на основі комплексного аналізу об'єкта, суб'єкта, об'єктивної та суб'єктивної сторін кримінального правопорушення. Ключовими критеріями диференціації є характер охоронюваних суспільних відносин та специфіка предмета посягання: якщо у статті 201 КК України об'єктом є суспільні відносини у сфері забезпечення безпеки, державної охорони культурної спадщини та контролю за обігом вибухових, отруйних, радіоактивних речовин і зброї, то у статті 201-3 КК України пріоритетним є захист економічних інтересів держави та належного функціонування митного контролю при переміщенні товарів цивільного обороту. Значення предмета контрабанди виявляється вирішальним: спеціально визначені предмети у статті 201 КК України протиставляються широкій категорії товарів у статті 201-3 КК України, при цьому останні характеризуються обов'язковим критерієм значної або великої вартості, що визначає суспільну небезпечність діяння та поріг кримінальної відповідальності.

Відмежування контрабанди товарів від контрабанди лісоматеріалів та цінних порід дерев, передбаченої статтею 201-1 КК України, ґрунтується на специфіці охоронюваних суспільних відносин, що охоплюють раціональне використання, охорону та збереження лісових ресурсів держави. Предмет контрабанди лісоматеріалів та цінних порід дерев є чітко визначеним законодавцем, що дозволяє забезпечити цілеспрямований захист природних ресурсів та екологічних інтересів держави. У свою чергу, контрабанда товарів охоплює широкий спектр цивільно-оборотних об'єктів, де пріоритет надається економічній безпеці та порядку зовнішньоекономічної діяльності. Слід відзначити, що об'єктивна та суб'єктивна сторони зазначених складів мають спільні риси.

Контрабанда підакцизних товарів, передбачена статтею 201-4 КК України, відмежовується від контрабанди товарів насамперед через спеціалізацію предмета посягання та законодавчо визначені порогові значення вартості. Об'єкт охорони статті 201-4 КК України сфокусований на державному контролі за обігом підакцизних товарів та захисті бюджетних надходжень, тоді як статті 201-3 КК України охороняє економічні відносини щодо широкого кола товарів цивільного обороту та митного регулювання. Встановлені законодавцем відмінності у порогових значеннях вартості предметів контрабанди слу-

гують додатковим критерієм диференціації, що дозволяє уникнути подвійної кваліфікації та забезпечити правильне застосування кримінального закону.

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, передбачена статтею 305 КК України, відзначається високим рівнем суспільної небезпечності та специфікою об'єкта охорони, спрямованого на захист здоров'я населення та безпечного обігу лікарських засобів. Відмежування від контрабанди товарів здійснюється через характер предмета, об'єкт кримінального правопорушення та законодавчо визначені критерії масштабності, що дозволяє чітко диференціювати кримінальні правопорушення та запобігти колізіям у правозастосуванні.

Таким чином, комплексний аналіз кримінально-правових норм засвідчує, що диференціація контрабанди товарів від суміжних кримінальних правопорушень забезпечується через поєднання кількох критеріїв: специфіка охоронюваних суспільних відносин, характер та категорія предмета посягання, порогові значення масштабності, конструктивні ознаки об'єктивної сторони та особливості суб'єкта. Незважаючи на спільні риси об'єктивної та суб'єктивної сторін, а також суб'єкта, виявлення цих ключових критеріїв сприяє систематизації законодавства, узгодженості судової практики та підвищенню ефективності кримінально-правового регулювання контрабанди в Україні. Науково обґрунтоване визначення меж між різними видами контрабанди сприяє не лише формуванню чітких правових стандартів, але й забезпечує превентивний ефект шляхом підвищення правової визначеності для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та органів державного контролю.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бабіков Д. В. (2023). Кримінальна відповідальність за незаконне переміщення предметів через митний кордон України: дис. ... д-ра філософії: спец. 081 / ДонДУВС. Кропивницький. 249 с.
2. Вирок Герцаївського районного суду Чернівецької області від 26.01.2026 у справі № 714/1550/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133593609>
3. Вирок Любомльського районного суду Волинської області від 10.03.2026 у справі № 163/327/26. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134701509>
4. Вирок Мостиського районного суду Львівської області від 17.12.2025 у справі № 448/1957/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132647194>

5. Вирок Приморського районного суду м. Одеси від 20.01.2026 у справі № 522/9450/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133526898>
6. Гродецький Ю. В. (2021). Перспективи криміналізації контрабанди товарів. *Вісник Асоціації кримінального права України*. № 15. С. 150–161. URL: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2021.15.237373>
7. Дудоров О. О., Мовчан Р. О. (2021). Кримінально-правова заборона щодо контрабанди деревини: сучасний стан і перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2. С. 142–148. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-2/34>
8. Дудоров О., Мовчан Р. (2021). Про перспективи рекриміналізації контрабанди товарів (нотатки на полях президентського законопроекту). *Юридичний вісник України*. № 29, № 30.
9. Дудоров О. О., Мовчан Р. О. (2024). Рекриміналізація товарної контрабанди і супутні законодавчі новели: критичний аналіз. *Вісник Асоціації кримінального права України*. № 21. С. 165–202. URL: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.21.302903>
10. Забуга Ю. Ю., Михайліченко Т. О. (2021). Окремі аспекти реініціації товарної контрабанди. *Сучасна доктрина кримінального права в правовій системі України: поняття, джерела, значення, проблеми формування*: матер. V Міжнар. наук.-практ. круг. столу. (Харків, 14 трав. 2021 р.). Харків: Право. С. 87–90.
11. Забуга Ю. Ю., Михайліченко Т. О. (2024). Контрабанда «по новому» або аналіз останніх законодавчих змін. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. Т. 2, № 81. С. 268–277. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.42>
12. Каменський Д. В. (2023). Контрабанда як протиправне посягання на засади ринкової моделі економіки в Україні: деякі актуальні питання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. № 2(77). С. 155–160. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.26>
13. Курилюк Ю. (2024). Контрабанда як негативний чинник економічної безпеки держави. *Migration & Law*. Vol. 4(6). С. 5–21. URL: <http://doi.org/10.32752/2786-5185-2025-4-6-5-21>
14. Лихова С. (2025). Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації контрабанди. *Migration & Law*. Vol. 5(3). С. 24–36. URL: <http://doi.org/10.32752/2786-5185-2025-5-3-24-36>
15. Назимко Є. С., Данилевська Ю. О., Пономарьова Т. І. (2023). Рекриміналізація товарної контрабанди в світлі законодавчих ініціатив. *Право та державне управління*. № 3. С. 285–290. URL: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.43>
16. Ніколаєнко Т. Б. (2024). Криміналізація контрабанди товарів. *Питання боротьби зі злочинністю*. Вип. 47. С. 96–105. URL: <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-47-96>
17. Омельчук О. М. (2025). Криміналізація товарної контрабанди в Україні: правовий аналіз змін до кримінального законодавства та перспективи їх реалізації. *Державна митна політика України: відповідь на глобальні виклики та перспективи міжнародного співробітництва*: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 10 черв. 2025 р.). Хмельницький: ХУУП ім. Л. Юзькова. С. 28–31.

REFERENCES

1. Babikov D. V. (2023). *Kryminalna vidpovidalnist za nezakonne peremishchennya predmetiv cherez mytnyy kordon Ukrainy* [Criminal liability for illegal movement of objects across the customs border of Ukraine]: dissertation ... PhD: spec. 081 / DonSUIA. Kropyvnytskyi. 249 p. [in Ukrainian].
2. Dudorov O. O., Movchan R. O. (2021). *Kryminalno-pravova zaborona shchodo kontrabandy derevyny: suchasnyy stan i perspektvyu* [Criminal law prohibition of timber smuggling:

- current status and prospects]. *Legal Scientific Electronic Journal*. No. 2. pp. 142–148. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-2/34> [in Ukrainian].
3. Dudorov O., Movchan R. (2021). Pro perspektyvy rekryminalizatsiyi kontrabandy tovariv (notatky na polyakh prezident-s'koho zakonoprojektu) [On the prospects for recriminalization of smuggling of goods (marginal notes of the presidential bill)]. *Legal Bulletin of Ukraine*. No. 29, No. 30. [in Ukrainian].
 4. Dudorov O. O., Movchan R. O. (2024). Rekryminalizatsiya tovarnoyi kontrabandy i suputni zakonodavchi novely: krytychnyy analiz [Recriminalization of commodity smuggling and related legislative amendments: critical analysis]. *Herald of the Association of Criminal Law of Ukraine*. No. 21. pp. 165–202. URL: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.21.302903> [in Ukrainian].
 5. Grodetskyi Y. V. (2021). Perspektyvy kryminalizatsiyi kontrabandy tovariv [Prospects for the criminalization of smuggling of goods]. *Herald of the Association of Criminal Law of Ukraine*. No. 15. pp. 150–161. URL: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2021.15.237373> [in Ukrainian].
 6. Kamensky D. V. (2023). Kontrabanda yak protypravne posyahannya na zasady rynkovoyi modeli ekonomiky v Ukrayini: deyaki aktualni pytannya [Smuggling as an unlawful encroachment on the principles of the market model of the economy in Ukraine: some topical issues]. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Law*. No. 2(77). pp. 155–160. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.26> [in Ukrainian].
 7. Kurylyuk Y. (2024). Kontrabanda yak nehatyvnyy chynnyk ekonomichnoyi bezpeky derzhavy [Smuggling as a negative factor of the state economic security]. *Migration & Law*. Vol. 4(6). pp. 5–21. URL: <https://doi.org/10.32752/2786-5185-2025-4-6-5-21> [in Ukrainian].
 8. Lykhova S. (2025). Aktualni pytannya kryminalno-pravovoyi kvalifikatsiyi kontrabandy [Current issues of criminal law qualification of smuggling]. *Migration & Law*. Vol. 5(3). pp. 24–36. URL: <http://doi.org/10.32752/2786-5185-2025-5-3-24-36> [in Ukrainian].
 9. Nazimko E. S., Danylevska Yu. O., Ponomareva T. I. (2023). Rekryminalizatsiya tovarnoyi kontrabandy v svitli zakonodavchykh initsiyatyv [Recriminalization of commodity smuggling in the light of legislative initiatives]. *Law and public administration*. No. 3. pp. 285–290. URL: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.43> [in Ukrainian].
 10. Nikolayenko T. B. (2024). Kryminalizatsiya kontrabandy tovariv [Criminalization of smuggling of goods]. *Issues of crime prevention*. Vol. 47. pp. 96–105. URL: <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2024-47-96> [in Ukrainian].
 11. Omelchuk O. M. (2025). Kryminalizatsiya tovarnoyi kontrabandy v Ukrayini: pravovyy analiz zmin do kryminalnoho zakonodavstva ta perspektyvy yikh realizatsiyi [Criminalization of commodity smuggling in Ukraine: legal analysis of changes to criminal legislation and prospects for their implementation]. *Derzhavna mytna polityka Ukrayiny: vidpovid' na hlobal'ni vyklyky ta perspektyvy mizhnarodnoho spivrobitnytstva* [State customs policy of Ukraine: response to global challenges and prospects for international cooperation]: collected materials of the International Scientific and Practical Conference (Khmelnyskyi, June 10, 2025). Khmelnytskyi. pp. 28–31. [in Ukrainian].
 12. Verdict of the Herzaiivsky District Court of Chernivtsi Oblast dated January 26, 2026, in Case No. 714/1550/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133593609> [in Ukrainian].
 13. Verdict of the Lyuboml District Court of Volyn Oblast dated March 10, 2026, in Case No. 163/327/26. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134701509> [in Ukrainian].
 14. Verdict of the Mostyska District Court of Lviv Oblast dated December 17, 2025, in Case No. 448/1957/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132647194> [in Ukrainian].
 15. Verdict of the Primorsky District Court of Odessa dated January 20, 2026, in Case No. 522/9450/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133526898> [in Ukrainian].

16. Zabuga Y. Y., Mykhailichenko T. O. (2021). Okremi aspekty reanimatsiyi tovarnoyi kontrabandy [Some aspects of resuscitation of commodity smuggling]. *Suchasna doktryna kryminalnoho prava v pravoviy systemi Ukrayiny: ponyattya, dzherela, znachennya, problemy formuvannya* [Modern doctrine of criminal law in the legal system of Ukraine: concepts, sources, meanings, problems of formation]: materials of the V International Scientific and Practical Round Table. (Kharkiv, May 14, 2021). Kharkiv: Law. pp. 87–90. [in Ukrainian].
17. Zabuga Y. Y., Mykhailichenko T. O. (2024). Kontrabanda «po novomu» abo analiz ostannikh zakonodavchyykh zmin [Smuggling “in a new way” or an analysis of recent legislative changes]. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Law*. Vol. 2(81). pp. 268–277. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.42> [in Ukrainian].